

6 Leerlingenbegeleiding¹

6.1 Beeldvorming

In deze paragraaf wordt tegemoet gekomen aan de kwaliteitsverwachtingen
V2, B1, B2, B3 en B4
van het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit (zie hoofdstuk 3 van deze handleiding)

Voorstellen voor mogelijke kwaliteitsvragen

- Kent het schoolteam voldoende de beginsituatie van de leerlingen, hun mogelijkheden en behoeften?
- Worden de specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingen in kaart gebracht met betrekking tot de vier begeleidingsdomeinen (leren en studeren, leerloopbaan, sociaal-emotionele ontplooiing en fysiek welzijn)?
- Kent het schoolteam ook de ondersteuningsbehoeften van leraren en ouders?
- Zijn de verzamelde gegevens actueel, overzichtelijk en toegankelijk?
- Worden de gegevens gehanteerd om de begeleiding te sturen?

6.2 Passende begeleiding

In deze paragraaf wordt tegemoet gekomen aan de kwaliteitsverwachtingen
V2, B1, B2, B3 en B4
van het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit (zie hoofdstuk 3 van deze handleiding)

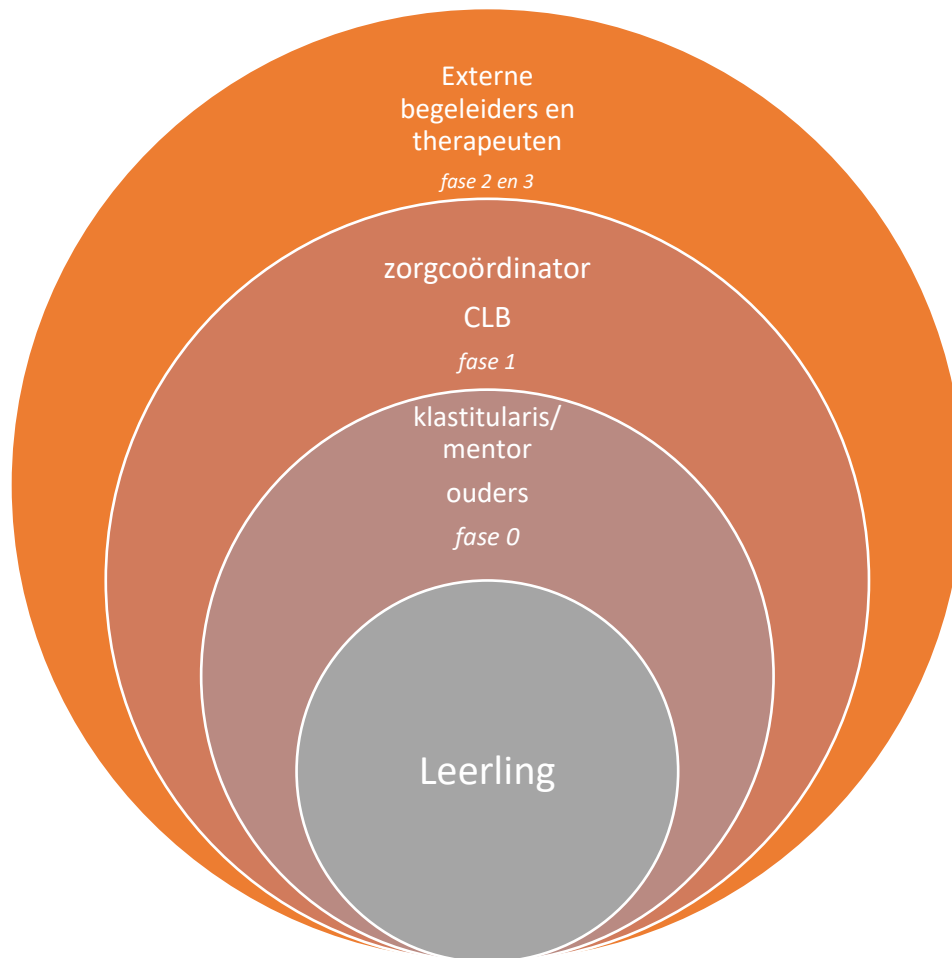
6.2.1 Rollen en verantwoordelijkheden binnen het zorgcontinuüm

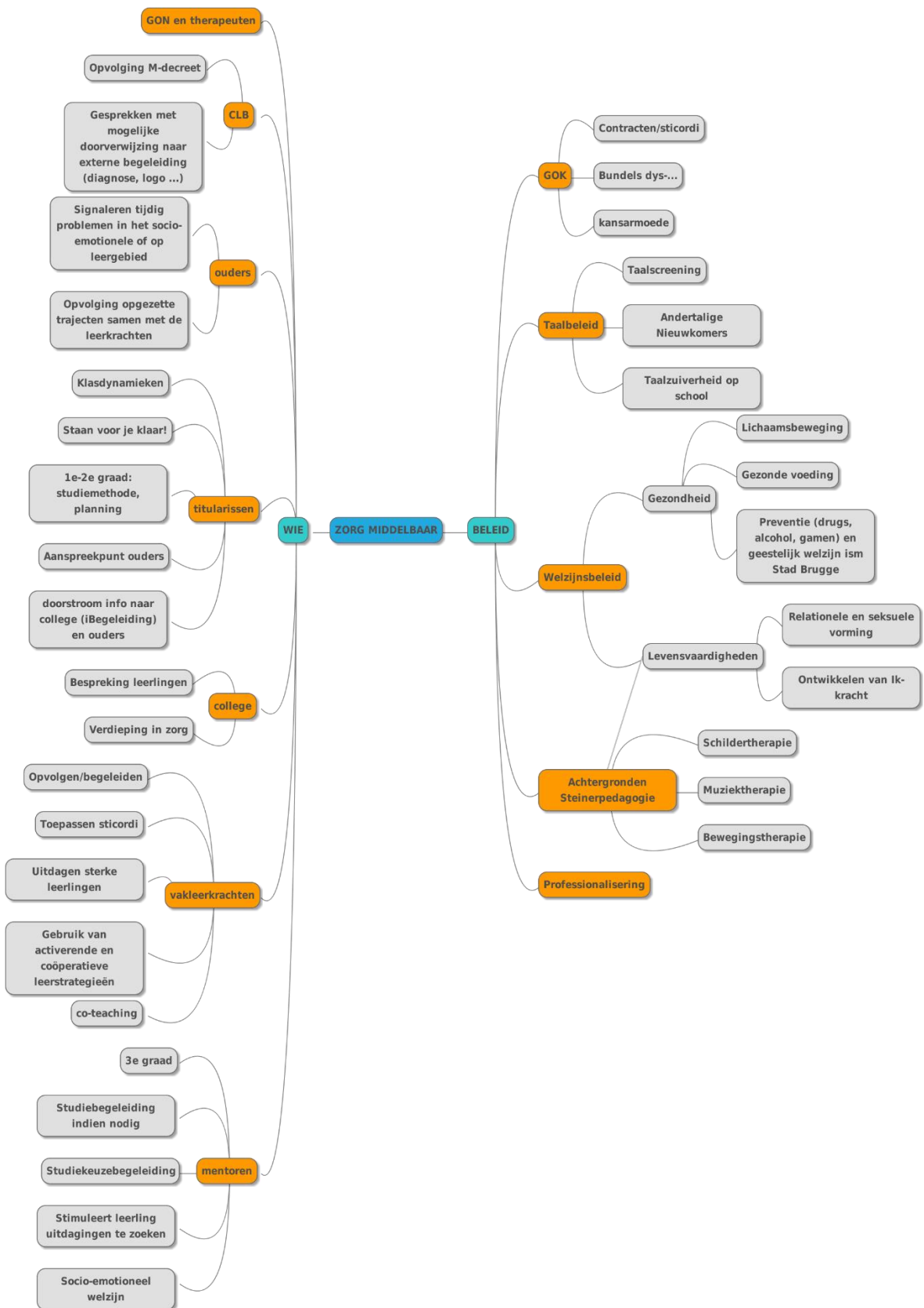
Voorstellen voor mogelijke kwaliteitsvragen

- Is voor leraren, ouders en leerlingen duidelijk wie welke taak opneemt bij het verstrekken van de nodige leerlingenzorg, eventueel via visuele voorstellingen zoals hieronder²?

¹ Een en ander is overgenomen uit het instrumentarium dat de inspectie hanteert in haar Doorlichting 2.0 zie <http://www.onderwijsinspectie.be/>

² Met dank aan MSV vestiging Brugge

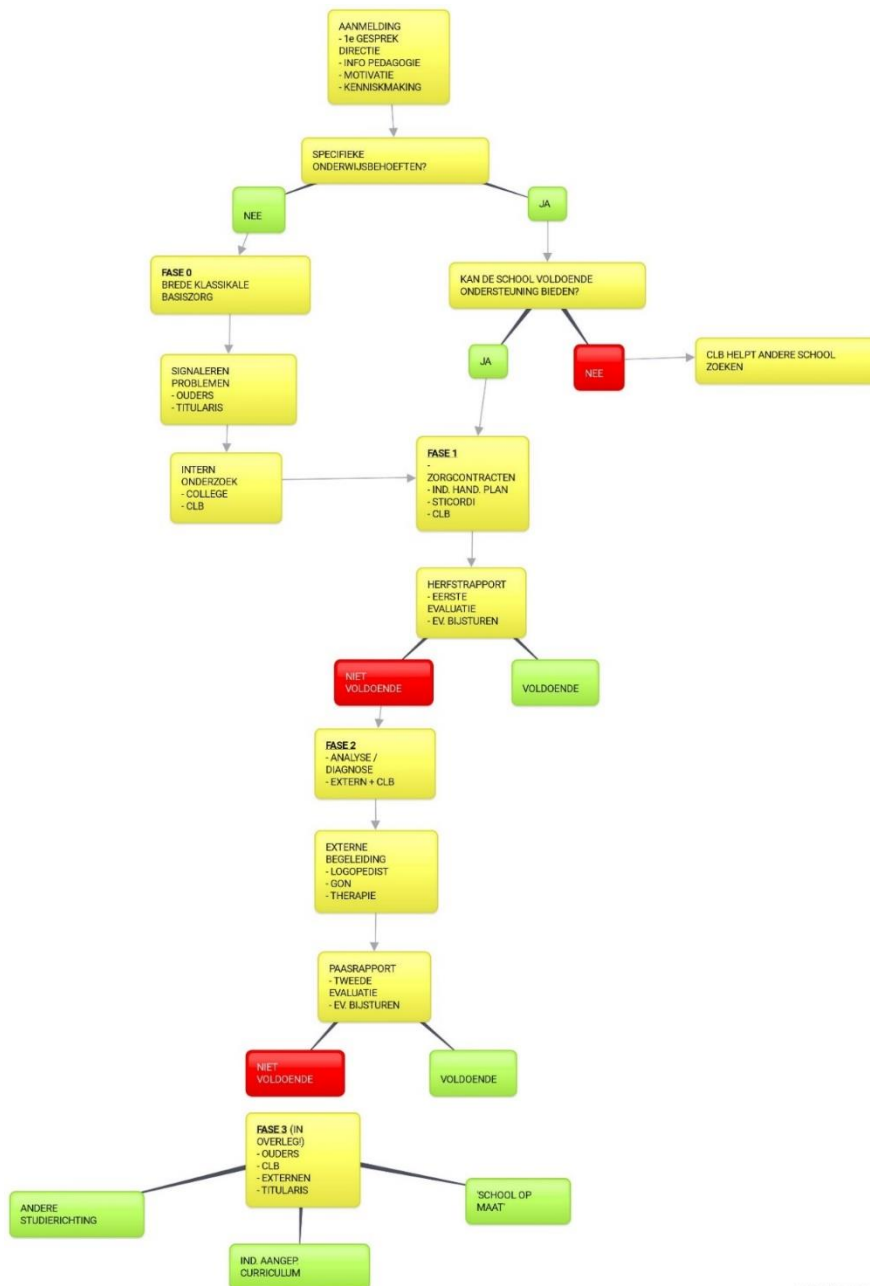

6.2.2 Stappenplan

Voorstellen voor mogelijke kwaliteitsvragen

- Is voor leraren, ouders en leerlingen (eventueel via een visuele voorstelling) duidelijk welke de opeenvolgende stappen zijn bij de besluitvorming en uitvoering van zorgmaatregelen? Hier een inspirerend voorbeeld³:

³ Met dank aan MSV vestiging Brugge

6.3 De vier begeleidingsdomeinen

In deze paragraaf wordt tegemoet gekomen aan de kwaliteitsverwachtingen
V2, B1, B2, B3, B4, R3, R4 en R5
van het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit (zie hoofdstuk 3 van deze handleiding)

6.3.1 Leren en studeren

Voorstellen voor mogelijke kwaliteitsvragen

- In welke mate bouwt het schoolteam voor het domein ‘leren en studeren’ begeleiding uit op school-, klas- en leerlingniveau?
- Streeft het schoolteam met zoveel mogelijk leerlingen de leerdoelen van het gemeenschappelijk curriculum na?
- Kan het schoolteam ervoor zorgen dat alle leerlingen optimaal tot leren komen en stemt het de pedagogisch-didactische aanpak af op de verschillen tussen de leerlingen?

6.3.2 Leerloopbaan

Voorstellen voor mogelijke kwaliteitsvragen

- In welke mate bouwt het schoolteam voor het domein ‘leerloopbaan’ begeleiding uit op school-, klas- en leerlingniveau?
- Is er transparant inschrijvingsbeleid?
- Worden leerlingen ondersteund om adequate keuzes te maken?
- Informeert het schoolteam de leerlingen en ouders over de verdere studie- en loopbaanmogelijkheden?

6.3.3 Sociaal-emotionele ontplooiing

Voorstellen voor mogelijke kwaliteitsvragen

- In welke mate bouwt het schoolteam voor het domein ‘sociaal-emotionele ontplooiing’ begeleiding uit op school-, klas- en leerlingniveau?
- Welke initiatieven neemt het schoolteam om het welbevinden van de leerlingen te vrijwaren of te verhogen?
- Investeert het schoolteam in een positief en stimulerend leef- en leerklimaat en heeft hierbij aandacht voor leerlingen met specifieke sociaal-emotionele behoeften?

6.3.4 Fysiek welzijn

Voorstellen voor mogelijke kwaliteitsvragen

- In welke mate bouwt het schoolteam voor het domein 'fysiek welzijn' begeleiding uit op school-, klas- en leerlingniveau?
- Ontwikkelt en voert het schoolteam een preventief gezondheidsbeleid?
- Welke specifieke maatregelen neemt het schoolteam om het fysieke welzijn van leerlingen met bijzondere noden te ondersteunen?

6.4 Samenwerking met het CLB

In deze paragraaf wordt tegemoet gekomen aan de kwaliteitsverwachtingen
V2, B1, B2, B3 en B4
van het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit (zie hoofdstuk 3 van deze handleiding)

6.4.1 op het vlak van schoolondersteuning

Voorstellen voor mogelijke kwaliteitsvragen

- Is er op dit vlak voldoende samenwerking met het CLB?
- Zijn de ondersteuningsvragen van het schoolteam gebaseerd op concrete noden en op een analyse van knelpunten?
- Heeft de samenwerking betrekking op de relevante verplichte thema's (problematische afwezigheden, tuchtmaatregelen, kleuterparticipatie, informatie over de leerloopbaan, beleid rond prioritaire doelgroepen en medewerking aan de medische consulten en vaccinaties)?
- Zijn er duidelijke en doelgerichte afspraken en procedures voor de samenwerking?

6.4.2 op het vlak van individuele leerlingenbegeleiding

Voorstellen voor mogelijke kwaliteitsvragen

- Werkt het schoolteam op het vlak van individuele leerlingenbegeleiding systematisch, planmatig en transparant samen met het CLB wanneer de brede basiszorg en de maatregelen uit de verhoogde zorg niet volstaan?
- Formuleert het schoolteam een hulpvraag aan het CLB om begeleiding op maat te verstrekken aan bepaalde leerlingen?
- **Benut** het schoolteam het CLB als draaischijf tussen de school en de buitenschoolse hulpverlening?

6.5 Samenwerking met leerlingen en ouders

In deze paragraaf wordt tegemoet gekomen aan de kwaliteitsverwachtingen
V2, B1, B2, B3 en B4
van het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit (zie hoofdstuk 3 van deze handleiding)

Voorstellen voor mogelijke kwaliteitsvragen

- Betreft het schoolteam de leerlingen en de ouders bij de leerlingenbegeleiding?
- Neemt men de kans te baat om de leerling zelf toe te laten zijn/haar hulp- of zorgvraag te formuleren?
- Houdt men voldoende rekening met diverse culturen, opvoedingsstijlen en socio-economische milieus?
- Is de communicatie over de leerlingenbegeleiding laagdrempelig en transparant?

6.6 Continuïteit van leerlingenbegeleiding bij overgangen

In deze paragraaf wordt tegemoet gekomen aan de kwaliteitsverwachtingen
V2, B1, B2, B3, B4, R4 en R5
van het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit (zie hoofdstuk 3 van deze handleiding)

6.6.1 Overdracht tussen lerarenteams

Het vraagstuk van de overdracht is vaak ook van belang bij de overgangen tussen kleuter- en lagere school, en tussen midden- en bovenbouw van de secundaire school. Zodra de leerlingenbegeleiding aan een ander lerarencollege wordt toevertrouwd is een professionele aanpak nodig.

6.6.2 Probleemstelling

Er is een duidelijke visie nodig:

- Welke info moet altijd worden doorgegeven?
- Welke info behoort tot privacy en wordt principieel NIET doorgegeven?
- Hoe gaan we om met de vele nuances daartussen?

Vragen binnen de pedagogische focus:

- Wat heeft het kind nodig om goed begeleid te worden op de volgende plek?
- Betrekken we de leerling bij de beslissing welke info wordt doorgegeven? Kan hem/haar gevraagd worden welke kennis over hem/haar behulpzaam kan zijn? Transparantie kan vermijden dat de leerling zich van alles inbeeldt omtrent het 'imago' waarmee hij/zij bij de nieuwe leraren wordt ontvangen.
- Veel hangt af van de opgebouwde schoolcultuur: welke 'leerlingenkenmerken' zijn bespreekbaar, ook onder de leerlingen zelf?

Vragen binnen de juridische focus:

- Welke rechten tot geheimhouding hebben leerlingen en ouders?
- Kunnen we passages in het schoolreglement opnemen, zodat ouders zich akkoord verklaren met overdracht van informatie die nodig is voor professionele leerlingenbegeleiding?
- Wat is de regelgeving?
 - Voor 'Overdracht van leerlingengegevens bij schoolverandering': zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14693>

...
de overdracht gebeurt (enkel) voor die gegevens die betrekking hebben op de onderwijsloopbaan van de leerling. Bijvoorbeeld: gegevens over de leerprestaties van de leerling, specifieke begeleidingsbehoeften die een leerling heeft, adviezen / beslissingen van de klassenraad t.a.v. deze leerling,

...
Belangrijk principe is dat bij de overdracht steeds het belang van de leerling voor ogen gehouden wordt. Er kunnen ook geen gegevens doorgegeven worden die betrekking hebben op schending van leefregels, dit omdat de leerling in de nieuwe school op dit punt een nieuwe kans moet kunnen krijgen.

- Ook de website van bv het vrije clb (<http://www.vclb-koepel.be/>) staat relevante informatie
 - ✓ Over het beroepsgeheim (geheimhoudingsplicht) van de CLB-medewerker als hulpverlener, versus het ambtsgeheim (discretieplicht) van de leraar
 - ✓ Over de rechten van een 'bekwame minderwaardige' (een begrip dat ook in het Decreet Rechtspositie van de Minderjarige wordt gehanteerd).

6.6.3 Specifiek bij de overgang van 6 naar 7

Voorstellen voor mogelijke kwaliteitsvragen

- Hoe wordt de overstap van leerlingen en de overdracht van de begeleidingsopdracht momenteel gerealiseerd, bij overgang tussen twee steinerscholen (al dan niet op dezelfde campus), bij overgang van of naar een reguliere school?
- Organiseert de secundaire school kennismakingsgesprekken?
- Worden aanvragen voor leerlingen bij het ondersteuningsnetwerk tijdig doorgegeven?
- Wordt het accent gehouden op kwaliteiten en kansen, zonder al te zeer in de problemsfeer te vervallen?
- Hoe zorgen we ervoor dat enkel essentiële informatie wordt doorgegeven die niet stigmatiserend werkt? Wat heeft het kind nodig? Het is geweten dat het beeld dat

leraren over leerlingen hebben vaak beperkend werkt op de wijze waarop ze die leerlingen benaderen. In hoeverre wil men leerlingen 'blanco', 'met een schone lei' laten 'her'beginnen?

- Wordt er mogelijkheid gecreëerd dat de leerling zelf aangeeft welke informatie graag wordt doorgegeven en welke niet?
- Zijn er documenten die zinvol zijn om door te geven (BaSO fiche, zorgdossier ...)?
- Kan men na de start van het schooljaar nog heen en weer tussen de lerarenteams/scholen bij elkaar terecht om extra informatie in te winnen?
- Durft men ouders aanmoedigen om, in het belang van het kind, transparant te zijn over bijzonderheden?